

КАЛІГРАФІЧНИЙ КОМПОНЕНТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

СУГЕЙКО Л.Г.

Херсонський державний університет (Україна)

В епоху науково-технічного прогресу і бурхливого потоку інформації сучасній людині доводиться багато займатися освітою і самоосвітою. Унаслідок чого й виникла потреба у розбірливому, швидкому, гарному письмі, основи якого закладаються саме у початковій школі. Зараз можна почути багато нарікань щодо необхідності красивого письма, адже воно, на думку багатьох, є не обов'язковим. У практиці сучасної школи спостерігається послаблення якості письма, відсутність належного контролю щодо письмових робіт учнів. І, як наслідок, значно збільшилася кількість учнів, що мають індивідуальні хиби у почерку. Тому удосконалення каліграфії письма студентів є нагальною проблемою педагогічних вишів України.

Значний внесок у розробку методики навчання письма учнів початкової школи зробили українські методисти: М.С.Вашуленко, І.Ф.Кирей, О.М.Палійчук, О.Ю.Прищепка, Н.Ф.Скрипченко, В.І.Таран, В.А.Трунова, М.І.Чабайовська. Питанням каліграфічного письма займаються вчителі-практики: А.М.Заїка, В.Г.Лук'яненко, А.О.Мовчун, І.Г. Пальченко, О.М. Сафонова та інші.

Головне завдання курсу каліграфії – навчити майбутнього вчителя початкових класів правильного, чіткого, швидкого і красивого письма, виправити хиби його почерку, виробити техніку письма крейдою на класній дошці, оволодіти знаннями методики навчання каліграфії.

Поняття «графічна навичка письма» включає каліграфічний компонент – уміння правильно, чітко, швидко і красиво зображати рукописні знаки на папері, і орфографічний – знання правил використання рукописних знаків і вміння застосовувати ці правила під час письма. Усе це формується поступово. Успіх у роботі учнів залежатиме значною мірою від підготовки вчителя до роботи, від його власного письма. Якщо він сам не порушуватиме правил письма, гігієнічних вимог до нього, буде взірцем для учнів, то почерк вчителя унаслідують і його вихованці. Тільки систематична, уважна й послідовна робота, що сприяє виробленню та збереженню

правильного та каліграфічного письма, дасть позитивні наслідки [2, с. 12].

Питання виправлення хиб у почерку тих, хто навчає каліграфії, займає надзвичайно важливе місце. Одним із основних недоліків у формуванні почерку є недостатня загальна підготовка з графіки письма. Для успішного опанування методикою каліграфічного письма перш за все майбутнім педагогам слід виявити хиби у власному повсякденному почерку, з'ясувати причини і усунути їх, оскільки певні відхилення від взірця впливатимуть на письмо учителя у зошиті і на класній дошці.

Найчастіше у почерку студентів трапляються такі порушення: нахил ліворуч, нерозбірливість, неохайність, поєднання рукописних і друкованих букв, порушення санітарно-гігієнічних правил письма – тримання ручки, правильне сидіння за столом тощо. Останнім часом проблема поганого письма пов'язана зі ставленням самого студента до якості свого почерку, а також поява комп'ютера. Тому на практичних заняттях студенти мають вивчити методику пояснення написання малих і великих літер у зошиті та на дошці, засвоїти правильне поєднання їх у склади та слова. Навчившись цьому, вони зможуть поступово замінювати у своєму почерку неправильні за формою написання букви або цифри правильними, каліграфічними. Тільки поступовою заміною неправильних за формою літер можна витіснити все негативне, що псує почерк [1, с. 126].

Каліграфія займає особливе місце в системі фахової підготовки учителів початкових класів. Велику допомогу студентам надає посібник М.І. Чабайовської «Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр», який повністю зорієнтований на мету мовної освіти – формування й удосконалення умінь і навичок учнів щодо володіння українською мовою як в усній, так і в писемній формах і є важливим чинником інтелектуального розвитку особистості майбутнього вчителя, стимулом творчої самореалізації індивідуальності [4, с. 67].

Саме цей посібник подає уніфіковану графіку та методичний апарат написання цифр, букв та їх з'єднань, оскільки на сьогоднішній день відомо більше 10 різновидів прописів для студентів та учнів початкової школи.

Зошити з каліграфії для студентів зі спеціальності «Початкова освіта», автором яких є також М.І Чабайовська, подають написання великих і малих букв українського алфавіту, а також цифр за

інноваційними технологіями. Формування навичок письма ґрунтується на поєднанні різних методів навчання краснопису: генетичного, лінійного, копіювального, ритмічного (тактового) (у вищих педагогічних навчальних закладах пропонується застосовувати генетичний метод в оволодінні письмом букв нової графіки, згідно з яким написання літер базується на основі генезису). [5, с. 23].

У ньому вміщено завдання, завдяки яким можна виправити вади власного почерку, навчитися каліграфічно писати, щоб у майбутньому використати набуті практичні навички у педагогічній діяльності. Мовний матеріал сприяє формуванню особистості майбутнього вчителя початкових класів, який досконало володіє українською мовою.

Зошит з каліграфії є посібником нового типу, який відповідає завданням, що стоять перед сучасними вищими педагогічними навчальними закладами у підготовці вчителів початкових класів високого кваліфікаційного рівня.

Отже, оволодіння методикою каліграфії та самою каліграфією, вміння каліграфічно писати в зошиті та на дошці, упевнено знати звукову сторону мови, способи позначення звуків на письмі, вміти коментувати написання букв та їх поєднань, користуватися всіма видами та прийомами письма, знаходити графічні помилки у своєму письмі та в письмі своїх однокурсників є одним із найголовніших завдань каліграфії, що покликане формувати кваліфікованого майбутнього фахівця початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кирей І.Ф., Трунова В.А. Методика викладання каліграфії в початковій школі / І.Ф. Кирей, В.А. Трунова. - К.: Вища школа, 1994.
2. Кирей І.Ф. Методика сприяння успішності з каліграфічного письма / І.Ф. Кирей // Поч. шк. -1999.- № 11.
3. Палійчук О.М. Методика навчання каліграфічного письма / О. М. Палійчук // Нав. пос. – Чернівці: Букрек, 2010 – 344с.
4. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр : навч.- метод. посіб. / М. І. Чабайовська. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2009. – 116 с.
5. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії в II частинах / М. І. Чабайовська. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2009. – 56 с.